

Óravázlat

A foglalkozás címe:	
A FÖLD ALATT	
Javasolt korosztály:	8. évfolyam
Javasolt közoktatási intézménytípus:	általános iskolák
A foglalkozás pedagógiai célja:	
<p>A foglalkozás célja elsősorban az, hogy a résztvevők megismerjék a rendszerváltás főbb folyamatait, a rendszerváltáshoz vezető út néhány állomását, továbbá hogy felismerjék az alulról szerveződő mozgalmak erejét.</p>	
A foglalkozás kapcsolódási pontjai a kerettantervekkel (fejlesztési területek, attitűdök, készségek, képességek):	
<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek - Rendszerváltás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Kádár-kor Magyarországa • A rendszerváltás folyamata <p>Erkölcstan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közösségeim: Milyen csoportokhoz tartozom és miért? Melyikben mennyire érzem szabadnak magam? • Erőt adó közösség: Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal? Miben különbözik a közösséghez tartozás a páros kapcsolattól, és miben hasonlít rá? Mit tehetek azért, hogy a csoportban, amelyhez tartozom, mindenki jól érezze magát? • Korlátozó közösség: Milyen érzés, ha valamilyen kérdésben mást gondolok, mint a csoport többi tagja? Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi? Milyen következményekkel járhat ez? Meg tudja-e változtatni egy ember egy csoport nézeteit vagy viselkedését? <p>Dráma és tánc</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dramatikus improvizációk a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján. • Történet szituációkra bontása (pl. kiscsoportokban létrehozott állókép, állókép	

narrációval, állóképsorozat, gondolatkövetés, némajáték, hangjáték), majd a látottak egész csoportos megbeszélése.

- Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján).

Vizuális kultúra

- Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása
- Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában

Mozgóképkultúra és médiaismeret

- Dokumentumfilmek (pl. a rendszerváltás dokumentumai)
- A rendszerváltás a médiában

A foglalkozás során feldolgozandó új ismeretek:

A foglalkozás során egy bölcsészkar egyetemista csoport tagjainak életébe pillantunk bele. A csoport egy pincében találkozik mindig. Itt írják a különböző **szamizdat** kiadványokat. Az alaphelyzet megismerése során tisztázzuk a **második nyilvánosság** fogalmát, továbbá a **demokrácia** és **diktatúra** sajátosságait. A foglalkozás során választ keresünk arra a kérdésre, hogy hogyan működik és milyen következményekkel jár a rendszerváltással kivont demokrácia. Mit köszönhetünk a rendszerváltásnak?

A foglalkozás menete:

A foglalkozás során közösen hozzuk létre a bölcsészkar egyetemisták csoportját, akik egy bérház lakásában tartják találkozóikat. A csoport neve Hullócsillag. A kontextus megteremtése **tanári narrációval** kezdődik:

Egy bérház egyik lakásában járunk Budapesten, a Vörös hadsereg útja 2. harmadik emeletén. Ez a lakás bölcsészkarra járó egyetemisták találkozóhelye. A csoport titokban, lefüggönyözött ablakok mögött találkozik hetente egyszer. Csak Hullócsillagnak nevezik magukat. Illegális lapokat és röpcédulákat nyomtatnak. A kommunizmus ellen láznak ezzel. Szabadságot akarnak. A csoport egyik fontos alakja „Kispé”, ő a legbeszédesebb, mindig a társaság közepe,

megbízna benne a többiek. A szülei azt mondják, nagyon hasonlít a nagyapjára: az is egyenes, szókimondó ember volt. Eltűnt az ötvenes években, de erről a szülei sosem beszéltek. Kispé egy órát kapott az apjától, állítólag a nagyapjé volt. Megállt rajta már az idő.

Ötletgyűjtés: a tárgyat körbeadva arra keressük a választ, hogy vajon miért tűnhetett el a nagyapa az ötvenes években. Biztos választ nem tudunk.

Állóképek: az ötletek után kisebb csoportokban összegyűjtik a diákok, hogy mivel lehet korlátozni valakinek a szabadságát. Végül egyet választanak, amit egy pillanatképben meg is mutatnak.

Közös megbeszélés: a szabadság korlátozásának egy formája, mikor megtiltják, hogy bizonyos mondatok elhangozzanak, cikkeket kinyomtassanak, műveket megjelentessenek. Arra keressük a választ, hogy miért is lehet tiltott egyes műveknek, mondatoknak, cikkeknek a kinyomtatása.

Csoportfeladatok: Visszatérünk a bérházhoz: kiscsoportokban több feladatot kapnak.

- kiegészítik a lakás alaprajzát
- megtervezik, hogy a szomszéd lakóknak milyen fedőtörténetet mondanak, amivel leplezik a találkozásaikat.
- összegyűjtik, milyen régi tárgyak találhatóak ott (egy-egy rajzot is készítenek hozzá)
- kitalálják, hogy milyen titkos mondatot kell mondani, hogy beengedjék őket
- megírják a hely történetét: kitalálják, hogy a második világháború idején kit/kiket bűjtettek ebben a lakásban, mi lett az ő sorsa/sorsuk
- három fontos helyzetet választanak, melyben Kispének segítettek a csoport tagjai, többek között legjobb barátja, Balu – erről egy-egy állóképet készítenek (természetesen több csapat is végezheti ezt a feladatot)
- kitalálják, hogyan is szokták megünnepelni egymás születésnapját a csoport tagjai, vagyis létrehozzák a közös születésnapok sajátos, egyedi szertartását

Beszámolók: a csoportok megmutatják/eljátsszák azt, amire jutottak.

Tanári narráció: Kispé az egyik közös röplapkészítés után hazamegy és zenét hallgat. Cseh Tamás Sohase láttam c. dala szól. Közben felhívja az egyik csoporttag.

Bejátszás:

A háttérben Cseh Tamás dala szól.

Kispé! Figyu, kapd össze magad! Itt jártak a zsaruk. Baluról kérdezősködtek. Úton vannak hozzád! Azzal fenyegettek, hogy ha nem mondom meg, ki a Balu legjobb barátja, bevisznek. Figyu, nem tehettem mást! Te, ugye nem haragszol?!

Csengő hangja töri meg a telefonhívást.

Tanári narráció: A rendőrök azt kérdezik Kispétől, hogy van-e tudomása arról, hogy Balu illegális röpiratokat gyárt és osztogat. Kispé nem tudja, mit válaszoljon. Csak nagyapja óráját szorongatja.

A döntés széke: vajon mit üzenne Kispének a nagyapja? Két széket teszünk ki középre, az egyik szék az őszinteség, a másik a hazugság széke. Bárki bármelyik székbe beleülhet, és elmondhatja, szerinte mit üzenne a nagyapa. Miért legyen őszinte Kispé? Miért ne legyen őszinte?

Egy szimbolikus mondat: Kispé végül egy jelképes mondatot mond a rendőröknek, ami a csapatukról is szól, hozzájuk is kapcsolódik, már-már jelmondat. Kiscsoportokban arra keresik a diákok a választ, hogy vajon ez milyen közmondás vagy szólás (esetleg más mondat) lehet?

A foglalkozás megtartásához szükséges eszközök, segédletek felsorolása:

Óra (opcionális)

Feladatkártyák a csapatoknak (opcionális)

Bejátszás (opcionális)